

Hansen har haft en meget større litteratur at støtte sig til – hans egen forskning er en betydningsfuld del deraf. I den halve snes år, der er gået siden sidste udgave af »Danmarks økonomiske historie« er der virkelig kommet mange førstehåndsstudier; en del af dem ligger endnu kun i utrykte specialafhandlinger og prisopgaver, men også de er udnyttet i bogen.

I forordet hedder det bl. a.: »Fremstillingens form har været bestemt af ønsket om at skildre udviklingsforløbet forståeligt for læsere uden særlige økonomisk-historiske forkundskaber«. Dette mål er nået. Det er en ligefrem fremstilling præget af klarhed og nøgtern overvejelse uden derfor at være hverken afbleget eller tør. Naturligvis belyses problemerne ud fra moderne teori; men samtidig fastholdes også de muligheder, man under datidens forudsætninger havde for at føre økonomisk politik.

Svend Aage Hansens værk er en virkelig solid håndbog – forhåbentlig kommer der i 2. bind gode registre. Det er i det hele taget en bog, der burde høre til enhver historiestuderende og historielærers standardudrustning.

Vagn Dybdahl.

Knud Voss: *Arkitekten Nicolai Eigtved 1701–1754*. (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1971), 494 s., 393 ill.

Med sit værk om Nicolai Eigtved har kunsthistorikeren Knud Voss føjet et nyt bind til sin produktion, der ikke mindst i forhold til andre danske kunsthistorikeres er af betydeligt omfang. Dermed være ikke sagt, at den bryder med den traditionelle kom-

paratistisk-biografiske fremgangsmåde, snarere tværtimod. Knud Voss' kunsthistoriske arbejder er velformulerede eksempler på denne tradition; han forsøger at konsolidere den fremfor at åbne for større historiske perspektiver gennem en teoretisering.

Den foreliggende Eigtved-bog er da også en monografi, som i hele sin udformning såvel indholdsmæssigt som formelt ligger i direkte fortsættelse af de ældre danske kunstermonografier. Eigtved-bogen er lige så fyldt med information som disse, men er også lige så tungtvejende og uhåndterlig; det er i høj grad en præsentabel bog, rig på fremragende illustrationer, der er indsat i en funktionel sammenhæng med teksten, som er trykt med meget store typer og skrevet i overensstemmelse med den gamle retskrivning.

Det er overordentlig kompliceret at indkredse monografiens selvstændige og nye forskningsresultater, hvilket må være hovedmotivationen for dens udgivelse og grundlaget for en bedømmelse af forfatterens videnskabelige niveau. I teksten er der ingen notehenviisninger, som kan hjælpe den læser, som ikke har det virkelig omfattende kendskab til baggrundslitteraturen, som Voss dokumenterer, at han er i besiddelse af, og det afhjælpes ikke af noteapparatet, som er helt utilstrækkeligt og inkonsekvent i sin opstilling. Gang på gang er man i tvivl om, hvorledes forfatteren i sine teser, iagttagelser og konklusioner forholder sig til den tidligere Eigtved-forskning og det eksisterende kildemateriale, ligesom det også er uheldigt, at teksten flere steder formuleres på en sådan måde, at resultaterne og iagttagelserne fremstår som værende forfatterens egne på trods af, at det er allerede eksisterende viden om Eigtved.

Monografien indledes med et afsnit om den omfattende tidligere litteratur om emnet, »Eigtved-forskningens historie«. I det mindste her havde det været rimeligt, at Knud Voss sammenfattende havde karakteriseret sine opfattelser, hensigter og resultater i forhold til den tidligere forskning i Eigtved, der i 1700-tallet havde en hovedposition i dansk arkitekturhistorie som hofbygmester og som arkitekt for en lang række centrale danske bygningsværker. Efter forskningsoversigten følger et kapitel om arkitektens uddannelse, og derpå behandles Eigtveds store arbejder et for et i kapitler, ordnet efter kronologisk rækkefølge. Blandt monumenterne kan nævnes Christiansborg Slot, Prinsens Palæ, Bregentved, et pakhus til Asiatisk Kompagni på Christianshavn, Frederiksstadens og projekterne til Frederikskirken, Christianskirken, og endelig afsluttes bogen inden afslutningskapitlet og et tillæg om Eigtveds forhold til Kunstakademiet med et kapitel, der behandler arkitektens mindre arbejder.

Blandt de væsentlige og nye resultater af Knud Voss' arbejde er hans fremhævelse af den tyske indflydelse på Eigtved, der betones gennem en grundig beskrivelse af de påvirkninger, som arkitekten modtog under sit Berlin-ophold, mens den tidligere forskning har lagt vægt på franske indflydelser i Eigtveds arkitektur. Forfatteren har også taget sin stilling i spørgsmålet om Eigtveds andel i udformningen af Amalienborg Plads. Treditionelt anses Nürnbergarkitekten Marcus Tuscher for at være parthavende i dette arbejde, men Voss argumenterer troværdigt for, at Eigtved har været eneansvarlig for både palæernes og pladsens udformning.

Selv om der givetvis vil komme

nye bidrag til Eigtved-forskningen og i det hele taget til den danske arkitekturhistorie i det 18. århundrede, som vil korrigere Voss, forbliver hans værk sikkert det, som det selv lægger op til at være, nemlig *monografien* om Eigtved. Behovet for at gå mere på tværs i sine synspunkter på stoffet er ved at melde sig, hvilket John Erichsens nyligt udkomne bog om Frederiksstadens er et godt eksempel på.

Lars Dybdahl

John Erichsen: *Frederiksstadens*. (Lokalhistorisk afdeling ved Københavns Universitets historiske Institut, 1972), 236 s., 85 ill.

Det mest omfattende danske byplanprojekt efter Chr. IVs byanlæg blev Frederiksstadens i København – opført på arealet mellem Bredgade og havnen i sidste halvdel af 1700-tallet. Siden 1880'erne er udkommet en lang række publikationer, der fra forskellige aspekter og interesser har behandlet kvarteret eller dele af dette. Karakteristisk for disse arbejder er især, at de hovedsagelig interesserer sig for enkeltmonumenterne og i vid udstrækning anskuer disse stilhistorisk. John Erichsens bog udmærker sig ved at inddrage og opprioritere områder af problemet, som tidligere kun er blevet behandlet sporadisk eller slet ikke.

Det behandlede materiale i denne fremstilling inddrages til belysning af beboelseskvarterets grundlæggelse i perioden 1749–1760. Tidsgrensene markerer den første fase, hvor Nicolai Eigtved og Lauritz de Thurah var de ledende kræfter i projektet, der i 1749 blev startet ved Frederik Vs overdragelse af området til